

Geregistreerd partnerschap vs samenlevingsoverkomst

Onderscheid voor consumenten onduidelijk

Het geregistreerd partnerschap, dat vrijwel dezelfde juridische status als het huwelijk heeft, veroorzaakt verwarring met de samenlevingsovereenkomst. Wat het bestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) betreft, wordt het afgeschaft. Dorine Oudhof, kandidaat-notaris in Hendrik-Ido-Ambacht en KNB-bestuurslid, licht dat toe. Alexander Labohm, senior raadsheer in het Haagse Gerechtshof, stelt de eigen verantwoordelijkheid van partijen voorop.

TEKST Henriette van Wermeskerken | FOTO Truus van Gog

‘**W**aarom zou je twee regelingen hebben die zo vergelijkbaar zijn?’, vraagt Oudhof zich af. ‘Het geregistreerd partnerschap is ooit ingesteld om mensen van hetzelfde geslacht een samenlevingsvorm te bieden die vergelijkbaar is met het huwelijk. Inmiddels is het homohuwelijk ingevoerd: in 2001 werd het burgerlijk huwelijk opengesteld voor mensen van hetzelfde geslacht. Nu zijn er twee instituten naast elkaar die vrijwel dezelfde rechtsgevolgen hebben. De partners worden elkaars erfgenaam, er geldt een wettelijk recht

op partneralimentatie en pensioen, en er is gemeenschap van goederen, tenzij je daar bij huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden vanaf wijkt. Probleem is dat consumenten het geregistreerd partnerschap verwarren met de notariële samenlevingsovereenkomst, die deze rechtsgevolgen niet met zich meebrengt. 90 procent van de notarissen bevestigde onlangs via een poll op onze ledenwebsite dat die verwarring bestaat. Die verwarring is voor ons als KNB-bestuur aanleiding om te zeggen: schaf dat geregistreerd partnerschap maar af.’

AFSPRAKEN

Een samenlevingsovereenkomst bevat niet meer of minder dan wat de partners met elkaar afspreken. Anders dan bij geregistreerd partnerschap zijn er geen wettelijke gevolgen zoals een gemeenschap van goederen, men wordt niet elkaars erfgenaam, er ontstaat geen wettelijke alimentatieplicht, en er ontstaat geen familierechtelijke relatie met de familieleden van de ander (aanverwantschap). Oudhof: ‘Sommige zaken kun je in een samenlevingsovereenkomst regelen, zoals een recht op partneralimentatie en op partnerpensioen.’

‘Waarom zou je twee regelingen hebben die zo vergelijkbaar zijn?’

De gevolgen van een gemeenschap van goederen kun je redelijk benaderen met afspraken over gezamenlijk eigendom en verrekenbedingen. Om elkaars erfgenaam te worden, kunnen de partners een testament opmaken. Men spreekt af wat men wil op dat moment. Probleem is dat mensen er niet aan denken om de afspraken aan te passen als de omstandigheden veranderen. De notaris zal erop wijzen dat het verstandig is een en ander nog eens te bezien als er bijvoorbeeld kinderen komen, maar de vraag is in hoeverre die informatie beklijft als de situatie op dat moment niet aan de orde is.’

PARTNERALIMENTATIE

Het grootste probleem dat Oudhof in haar praktijk tegenkomt, is dat mensen denken dat er een recht op partneralimentatie bestaat, terwijl ze alleen een samenlevingsovereenkomst hebben en daar geen afspraken over hebben gemaakt. Gaan ze na jaren uit elkaar en is mevrouw, sinds er kinderen zijn, minder gaan werken, dan moet zij de inkomensdaling na het uit elkaar gaan zelf zien op te vangen. ‘Men denkt: we hebben het toch allemaal goed geregeld en geregistreerd bij de notaris? Ja, geregistreerd bij de notaris en bij de fiscus. Maar dat betekent niet dat partijen een geregistreerd partnerschap hebben. En als ze dat niet hebben, en in hun samenlevingsovereenkomst geen afspraken over alimentatie hebben gemaakt, bestaat daar geen recht op. Dan hebben ze het dus niet zo geregeld als ze dachten, en dan komt mevrouw van een koude kermis thuis’, aldus bestuurslid Oudhof. De problematiek kwam ook al naar voren in het WODC-rapport ‘Koude uitsluiting’ uit 2011, over de financiële gevolgen van koude uitsluiting en ongehuwd samenwonen. Daarin signaleerden de rapporteurs dat eenoudergezinnen vaak in financiële problemen komen door het

ontbreken van partneralimentatie en verrekening van opgebouwd vermogen. Wettelijk ingrijpen werd bepleit, maar de wetgever vond dit een verantwoordelijkheid van partijen en niet van de overheid.

VERWARRING

Een ander probleem dat Oudhof in de praktijk ziet, zijn mensen die samenwonen, een geregistreerd partnerschap hebben en alsnog willen trouwen. Ze komen bij de notaris om huwelijkse voorwaarden te laten opstellen, want ze voelen niet voor de gemeenschap van goederen. ‘Dan blijkt dat ze, zonder zich daarvan bewust te zijn, al een gemeenschap van goederen hebben. Hun geregistreerd partnerschap heeft daar automatisch toe geleid. Zie dat dan maar eens op een simpele manier te ontvlechten. Veel mensen laten het maar zo, hoewel ze dat niet wilden. Dat hadden ze zich totaal niet gerealiseerd.’

Wordt het geregistreerd partnerschap afgeschaft, dan verdwijnt de verwarring die consumenten nu ervaren. ‘Men is getrouwd of niet. Wie niet getrouwd is, moet zelf de nodige afspraken maken om te bereiken hoe men het hebben wil. Het idee dat “alles” goed geregeld is omdat er een akte bij de notaris is gemaakt, terwijl dat dus ook een samenlevingsovereenkomst kan zijn zonder partneralimentatie, testament enzovoort, zal dan verdwijnen’, verwacht Oudhof.

KNELPUNT

‘Eigenlijk zouden samenwoners, getrouwd of niet, zo eens in de vijf jaar moeten kijken hoe ze het geregeld hebben en of dat nog past bij hun situatie’, vindt Alexander Labohm, senior raadsheer in het Haagse Gerechtshof. ‘Die bewustwording moet groter worden. Daar ligt misschien een taak voor de overheid, of voor het notariaat.’

In de praktijk van het hof ziet Labohm vooral problemen bij mensen die samenwonen zonder contract. ‘Die kopen bijvoorbeeld samen een huis, ze krijgen kinderen, de baan van mevrouw wordt kleiner, en dan gaan ze uit elkaar. De man, die in zijn eentje de hypotheekrente heeft betaald, vraagt dan alsnog van mevrouw haar bijdrage. Want de lasten van gemeenschappelijk eigendom moet je samen dragen, ieder voor de helft. Een ander probleem: de kosten van de huishouding. Titel 6, dat regelt dat gehuwden daaraan naar evenredigheid van ieders draagkracht bijdragen, geldt niet. Dus de samenlevers moeten die kosten ieder voor de helft dragen, ongeacht ieders inkomen. Samenlevers zonder contract zijn zich onvoldoende bewust van de vermogensrechtelijke aspecten van het samenwonen. Dát zie ik als een groot knelpunt.’

IN GOEDE HANDEN

Als samenlevers naar de notaris gaan om de gevolgen van hun samenleven te regelen, moeten zij zelf weten wat ze afspreken, aldus Labohm. ‘De notaris heeft zijn *Belehrungspflicht* en licht partijen in voldoende mate voor. Hoe partijen het vervolgens regelen, is hun eigen verantwoordelijkheid. Ook als hun situatie verandert en ze passen hun contract niet aan. Zijn ze bij de notaris om de gevolgen van het samenleven te regelen, dan zijn ze wat mij betreft in goede handen. Ja, in de praktijk kom je wel tegen dat mensen hun contract in de la leggen om het er pas bij de scheiding weer uit te halen. Maar dat zie ik toch echt als hun eigen verantwoordelijkheid. Het geregistreerd partnerschap, dat ik overigens in de praktijk bij het hof weinig tegenkom, ook omdat het veel minder vaak voorkomt dan het huwelijk, kan wat mij betreft rustig blijven bestaan. Het probleem dat de KNB signaleert, zie ik niet.’ ■